

Frågelista M 272

KRUKVÄXTER FÖRR OCH NU

Syftet med denna frågelista är att samla in berättelser och personligt kunnande och tyckande om krukväxter, från förr och nu. Du som besvarar frågelistan behöver inte besitta några specialkunskaper, utan det räcker med Dina personliga och vardagliga erfarenheter. Det är värdefullt om Du försöker skriva ett så utförligt och detaljerat svar som möjligt. Du får naturligtvis hoppa över de frågor Du inte kan besvara och Du får gärna skriva även om sådant som inte tas upp direkt i frågelistan men som Du tycker är viktigt.

Frågelistan har utarbetats i samarbete med Botaniska trädgården i Uppsala och bygger på en frågelista (spec.frgl. nr 21) från Folkkultursarkivet i Helsingfors.

Börja med att uppge **Ditt namn, födelseår, hemort och yrke**. Om Du vill svara anonymt – uppge man/kvinna i stället för namn. Försök att alltid ange vilken ort och ungefärligen vilken tid som Dina uppgifter gäller för.

Berätta vilka krukväxter Du minns från Ditt barndomshem. Vilka hade funnits där längst? Fanns det berättelser om dem, var de kom från, när man fått dem? Fanns det ärvda krukväxter eller sticklingar från gamla växter som t.ex. följt med vid flyttningar? Fanns det någon sorts krukväxt som Du tyckte om särskilt mycket?

Vem skötte krukväxterna? Fick barnen hjälpa till?
Berätta om Din första egna krukväxt!

Vilken typ av krukväxter var vanligast förr, s.k. gröna eller blommande? Fanns det någon sort som "alla" hade? Var det modernt med vissa växter? – Ge exempel. Tog man intryck av grannar, tidningar etc.? Berätta om Du minns någon krukväxtnyhet!

Berätta hur man fick tag i sina krukväxter. (T.ex. om man köpte, bytte, stal skott, om man fick dem som presenter eller genom frösådd.) Tog man tillvara eget frö eller köptes det? Delade man med sig? Kunde flera gå ihop och beställa knölar, lökar och frön ur kataloger?

Hur fick man skott att rota sig? Tog man in växter från trädgården eller naturen och odlade inomhus? Sattes lökar för inomhusdrivning? Vilka? När? Hur?

Vad för slags jord användes? Togs den på särskilda ställen? Blandades den med t.ex. gammal myrstack? Användes gödsel? Värmdes den för att få bort oönskade kryp? Hade man sin egen (hemliga) blandning? Var det något särskilt med vattningen?

Vilket slags kärl planterades krukväxterna i? Vad kallades kärlen? Användes ytterkrukor? Pryddes/skyldes krukorna på annat sätt eller fick de vara som de var?

Hur stöttades slingerväxter? Fanns det fönsterbräden? Fanns det särskilda möbler att ställa växterna på? Tillverkades de hemma eller köptes de? – Beskriv hur de såg ut.

Var i hemmet placerades växterna? Vilka krukväxter stod t.ex. i finrummet, i köket, på verandan? Hade man krukväxter i sovrummet? Ansågs någon krukväxt som mer

eller mindre lämplig där? Ställdes en del växter ut på sommaren? Vilka? Hur fick vilande växter övervintra?

Var någon krukväxt ansedd som särskilt nyttig? Odlades krydd- eller medicinalväxter inomhus? Ansågs någon krukväxt hålla ohyra (t.ex. flugor) från hemmet? Berätta om det fanns krukväxter som förde tur eller otur med sig!

Berätta vilka knep Du känner till – gamla och nya – för att få fina växter och för att bli av med ohyra. Har Du något eget knep? Är vissa krukväxter svårare att sköta än andra?

Kommer Du ihåg någon krukväxt som man var särskilt stolt över förr? Har en del krukväxter varit finare att äga än andra? Finns det någon krukväxt som Du är särskilt stolt över idag? – Berätta!

Finns det krukväxter som Du förknippar med särskilda högtider (t.ex. jul, påsk, bröllop, dop, konfirmation, begravning)? – Ge exempel.

Kallades krukväxterna vid andra namn förr? Var benämningen allmän i Din hemtrakt? Använder Du (eller någon annan) fortfarande gamla eller andra namn än plantskolornas? Hade/har någon växt "eget" namn för att den betyder något särskilt eller påminner om en person eller händelse?

Berätta om Du minns krukväxter från skolan. Fick skolbarnen lära sig att sköta dem? Vem lärde Du dig av?

Hade/har ni krukväxter på Din arbetsplats? Vilka sorter? Vem sköter dem?

Berätta om Du under någon period av Ditt liv varit nästan eller helt utan krukväxter, och vad det i så fall berott på.

Förknippar Du vissa växter med något särskilt i Ditt liv? Har Du någon krukväxt som har en egen speciell historia? Har Du har blivit särskilt glad för någon krukväxt? – Berätta!

Vilka krukväxter finns i Ditt hem idag? Skiljer de sig från Din barndoms? Saknar Du någon som inte längre går att få tag på? Varför saknar Du den (var den vacker eller påminde den Dig om något/någon)? Har Du någon växt som gått i arv i släkten eller någon annan gammal krukväxtsort?

Vem tar hand om krukväxterna när Du är bortrest? Brukar Du ge bort av Dina egna växter? Pratar Du med dem?

Till sist, försök att med några ord förklara vad krukväxterna har betytt för Dig, och varför Du har krukväxter. Skulle Du kunna tänka Dig ett hem helt utan krukväxter? Hur skulle det vara i så fall? (Kanske känner Du till någon som *inte* har krukväxter i sitt hem?)

Om Du har fotografier av någon krukväxt tar vi gärna emot dem. Notera i så fall när fotografiet är taget, krukväxtens namn och eventuella historia. Ange också om Du vill ha fotografierna i retur eller om vi får behålla dem.

TACK FÖR DIN MEDVERKAN!

Karin Martinsson

Anna -Kristina Söderberg

Mikael Vallström